

Ακαδημίας 84 (ημιώροφος), 106 78 Αθήνα, enosiebep@gmail.com

<http://www.eebep.gr>

Αρ. πρωτ. 3855

Αθήνα, 22.11.2021

Προς
τον Υπουργό Εσωτερικών
κ. Μ. Βορίδη

Υπόμνημα

Λειτουργία Δημοτικών Βιβλιοθηκών (ΔΒ)

Είναι πια κοινώς παραδεκτό ότι οι Βιβλιοθήκες, αποτελούν εργαλεία γνώσης και επικοινωνίας, αλλά και ανάπτυξης. Είναι απαραίτητο όμως και να εμπεδωθεί η αντίληψη για τη σημασία των Δ.Β. στην εκπαίδευση, στην αναβάθμιση πολιτιστικών δραστηριοτήτων, στην παραγωγή πολιτισμού, στην ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού, στην ενσωμάτωση ασθενών μειονοτικών ομάδων.

Κυρίως είναι οι ΔΒ που (μπορούν να) συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής τους:

1. Ενημερώνοντας τους επαγγελματίες και τους παραγωγούς για ό,τι τους αφορά, πχ νέες τεχνολογίες, τιμές προϊόντων, φορείς εισαγωγών /εξαγωγών, εκμάθηση τεχνολογικών εργαλείων, πρόσβαση στη νομοθεσία, νέοι τρόποι παραγωγής,
2. Αναπτύσσοντας προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων για τους ανέργους και αλλά και τους εργαζόμενους,
3. Διευκολύνοντας τα άτομα με αναπηρίες στην πρόσβαση στη γνώση και τη πληροφορία,
4. Καλύπτοντας τεχνολογικές ανάγκες των πληθυσμών χαμηλών εισοδημάτων,
5. Διευκολύνοντας την προσαρμογή των αλλοδαπών, βοηθώντας στη συνδιαλλαγή τους με τις υπηρεσίες,
6. Εκμάθηση της ελληνικής στους αλλοδαπούς που πρόκειται να εγκατασταθούν και να ενσωματωθούν,
7. Ενισχύοντας τη συνεχιζόμενη μάθηση σε κάθε επίπεδο εκπαίδευσης,
8. Παρέχοντας δυνατότητες διαδικτύου και κοινωνικής δικτύωσης,

9. Ενημερώνοντας το κοινό για θέματα υγείας, πανδημίας κλπ από αξιόπιστες έγκυρες πηγές πληροφόρησης εκλαϊκευμένης επιστήμης.
10. Διδάσκοντας τον τελικό χρήστη να είναι αναγνώστης και να μάθει πώς να μαθαίνει.

| 2 Η περιγραφή προέρχεται από δράσεις Βιβλιοθηκών, κάποιες ασκούνται και στη χώρα μας, όπου οι συνθήκες, δηλαδή η χρηματοδότηση, οι εξειδικεύσεις του προσωπικού και η συνεργασία των τοπικών φορέων, κυρίως της Δημοτικής Αρχής, το επιτρέπουν. Για το συντονισμό δράσεων, με πνεύμα μεταστροφής, εκσυγχρονισμού και καινοτόμου αντιλήψεως στις Βιβλιοθήκες, χρειάζεται να προβούμε σε μια σειρά μέτρων που παραθέτουμε παρακάτω.

A. Είναι απαραίτητο να υπάρξει ένα όργανο σχεδιασμού και προγραμματισμού δράσεων στο Υπουργείο Εσωτερικών, με σκοπό να βοηθήσει στοχευμένα στην αναβάθμιση της λειτουργίας και της προσφοράς των Δ.Β. στις τοπικές κοινωνίες. Ένα τέτοιο όργανο θα πρέπει να είναι κοντά στις υπηρεσίες που χαράσσουν τις στρατηγικές ανάπτυξης της τοπικής αυτοδιοίκησης, διαμορφώνουν τις κατάλληλες πολιτικές και λαμβάνουν αποφάσεις για την κατανομή των διαθέσιμων πόρων.

Ένας γρήγορος και αποτελεσματικός τρόπος να λειτουργήσει το Υπουργείο σ' αυτή την κατεύθυνση είναι η σύγκλιση μιας ολιγομελούς συντονιστικής ομάδας στην οποία θα συμμετέχει η ΕΕΒΕΠ, με δυο μέλη της, μεταφέροντας τις ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Δ.Β, καθώς και καλές πρακτικές του εξωτερικού. Άλλα μέλη του συμβουλίου μπορεί να είναι εκπρόσωποι της ΕΕΤΑ και της ΚΕΔΕ. Η ομάδα θα περιλαμβάνει οπωσδήποτε στέλεχος του Υπουργείου που ασχολείται με τις Κοινοτικές ενισχύσεις.

Βασικός στόχος της ομάδας θα είναι να καταρτίσει σύντομα ένα πρόγραμμα αναβάθμισης του ρόλου των Δ.Β και ενίσχυσης των υποδομών τους.

Λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία αποτύπωσης της παρούσας κατάστασης, τα οποία θα συνεισφέρει η Ένωση, θα καταρτίσει ένα πρόγραμμα δράσεων, κοστολογημένο και με προτεραιότητες, έτσι ώστε να μπορεί να γίνει οικονομικός προγραμματισμός και χρονοπρογραμματισμός.

B. Αναπτυξιακά έργα με υπάρχουσες κοινοτικές χρηματοδοτήσεις για βιβλιοθήκες, μεταξύ των οποίων ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε δράσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα, διατήρηση πολιτιστικής κληρονομιάς, δράσεις για ΑμΕΑ, μετανάστες και γενικά ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, ανάπτυξη δεξιοτήτων, κλπ.

Διεθνείς οργανισμοί τις έχουν εξειδικεύσει σε πρωτοβουλίες Βιβλιοθηκών, όπως η πρωτοβουλία στις Βρυξέλλες για τις ΔΒ¹, ο διεθνής IFLA², ο EBLIDA.³

Αυτές οι δράσεις μπορούν να αναπτυχθούν στα πλαίσια των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), έτσι όπως έχουν περιγραφεί από τον ΟΗΕ και

¹ Βλέπε <https://publiclibraries2030.eu/>, <http://www.eblida.org/publications/agenda-2030-for-sustainable-development.html>. Πρόσβαση 20.11.21.

² <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdgs-insert.pdf>. Και <https://librarymap.ifla.org/stories> Πρόσβαση 20.11.21.

³ <http://www.eblida.org/publications/agenda-2030-for-sustainable-development.html> Πρόσβαση 20.11.21.

επιγραμματικά μπορούμε να αναφέρουμε τους δύο κύριους στόχους – πλεονεκτήματα που απορρέουν από την εφαρμογή τους:

13 Πρώτος στόχος πολιτικός: Οι πολιτιστικοί και εκπαιδευτικοί στόχοι των βιβλιοθηκών δεν αναπτύσσονται με αφηρημένο τρόπο, αλλά συνδέονται στενά με τις προσδοκίες των κοινοτήτων που σκοπεύουν να υπηρετήσουν. Η εφαρμογή των ΣΒΑ με ευρύτερη πολιτική αρχιτεκτονική, οι έννοιες της «κοινωνικής» και "πολιτιστικής" βιβλιοθήκης μπορούν να αναπτυχθούν και ευδοκιμήσουν στο συγκεκριμένο πλαίσιο.

Δεύτερος στόχος οικονομικός: Η αιφόρος ανάπτυξη είναι πλέον το κίνητρο για νέες επενδύσεις τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα. Μια κοινωνία που είναι βιώσιμη και όπου κανείς δεν μένει πίσω είναι πολύ πιο ευημερούσα μακροπρόθεσμα. Οι μελλοντικές επενδύσεις στις βιβλιοθήκες θα πρέπει να προσανατολιστούν προς δραστηριότητες με μετανάστες, μειονότητες, κοινωνικά αποκλεισμένους πολίτες ή άτομα με ειδικές ανάγκες, σε συνεργασία με οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τρίτο τομέα. Επομένως, μια νέα κατηγορία δεικτών χρειάζεται, όπου οι βιβλιοθήκες μπορούν να επιδείξουν τη θετική τους επιρροή στο κοινωνικό σύνολο.

Η ΕΕΒΕΠ έχει αναλάβει την οργάνωση του ετήσιου συνεδρίου της EBLIDA τον ερχόμενο Ιούνιο το οποίο θα έχει εορταστικό χαρακτήρα, αφού κλείνουν 30 χρόνια λειτουργίας του οργανισμού. Καλούμε το Υπουργείο να συμμετέχει ενεργά, θέτοντας το συνέδριο υπό την αιγίδα του.

Γ. Προσωπικό

Γ1. Στελέχωση.

Οι βιβλιοθήκες στο σύνολό τους, αλλά οι δημοτικές περισσότερο, έχουν υποστεί σοβαρές περικοπές στον προϋπολογισμό τους, έχουν περιορίσει το εξειδικευμένο προσωπικό τους με αποτέλεσμα να υπολειτουργούν ή να κλείνουν επειδή οι Βιβλιοθηκονόμοι συνταξιοδοτήθηκαν ή αποχώρησαν αφού έληξε η σύμβαση. Αυτό σημαίνει, πέραν της τεράστιας ζημιάς για το αναγνωστικό κοινό, και την απώλεια όλης της εμπειρίας και της άρρητης γνώσης που οι επαγγελματίες απέκτησαν επί σειρά ετών και αχρηστεύτηκε.

Κρίνεται αναγκαία η στελέχωση των Δημοτικών Βιβλιοθηκών με επαγγελματίες Βιβλιοθηκονόμους, τόσο ΠΕ, αλλά κυρίως ΤΕ, με μόνιμη σχέση εργασίας ή/ και συμβάσεις ή μέσω προγραμμάτων.

Γ2. Συνεχιζόμενη εκπαίδευση υπάρχοντος προσωπικού.

Εκπαιδευτικά προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για βιβλιοθηκονόμους και εργαζόμενους σε βιβλιοθήκες και για ανέργους με θέματα:

1. Νέες Τεχνολογίες: πρότυπα, προγράμματα διαχείρισης, RFID,
2. Διάχυση της πληροφορίας, ψηφιακός μετασχηματισμός, κλπ.
3. Πληροφοριακή παιδεία και παιδεία στα μέσα επικοινωνίας.

Η ΕΕΒΕΠ έχει γνώση των απαιτήσεων και μπορεί να οργανώσει επιμορφωτικούς κύκλους αρκεί να υπάρξει χρηματοδότηση.

Προτείνεται το Υπουργείο να συμβάλει στη χρηματοδότηση, γεγονός που θα αποτελέσει και μέσον προβολής του έργου που το Υπουργείο επιτελεί.

Γ3. Γιατί Βιβλιοθηκονόμοι στις Βιβλιοθήκες και τις υπηρεσίες πληροφόρησης;

4 Βρισκόμαστε σε μια φάση κατά την οποία οι βιβλιοθηκονόμοι βρίσκονται σε μια άνευ προηγουμένου απαξία, λόγω της υποτιθέμενης αντικατάστασης των βιβλιοθηκών, αλλά και των ιδίων των επαγγελματιών από το Διαδίκτυο στην παροχή της πληροφόρησης.

Αποστολή της Βιβλιοθήκης διαχρονικά είναι η διατήρηση της ανθρώπινης σκέψης και πολιτισμού διά μέσου των αιώνων και η παράδοσή της στις επόμενες γενεές. Το μέσον αποθήκευσης, διαβάσματος, πρόσβασης στη γνώση και την πληροφορία, οργάνωσης της γνώσης μεταβάλλονται, όμως η αποστολή παραμένει η ίδια. Στο πλαίσιο αυτό, η αντικατάσταση των επαγγελματιών από τις μηχανές ως πανάκεια αποτελεί πλάνη και εδώ αναφέρονται κάποιες αποδείξεις συνοπτικά.⁴

1. Ο παγκόσμιος ιστός (ΠΙ) δεν περιλαμβάνει τα πάντα. Το Google Book το έχει ήδη παραδεχτεί. Ακόμα όμως και οι προσφερόμενες αξιόπιστες πηγές πληροφορίας και γνώσης του ΠΙ περιορίζονται στην πρόσβαση, κατά τη θέληση εκδοτών και συγγραφέων. Η αυστηρή νομοθεσία για τα πνευματικά δικαιώματα το επιβεβαιώνει.
2. Οι ψηφιακές βιβλιοθήκες δεν είναι ο ιστός. Ας δούμε τις διαφορές: το Διαδίκτυο είναι μια μάζα ανέκδοτου υλικού που παράγεται από οργανισμούς, επιχειρήσεις, άτομα, κλπ. Ενώ οι online συλλογές παρέχονται από βιβλιοθήκες, περιέχουν αξιόλογο και ελεγμένο υλικό από το αρμόδιο προσωπικό.
3. Η ψηφιοποίηση δεν καλύπτει τα πάντα. Οι έντυπες συλλογές θα συνεχίσουν να παίζουν το ρόλο τους στην προσφορά γνώσης και πληροφόρησης.
4. Η Ψηφιοποίηση δεν εγγυάται τη διατήρηση όλων των πηγών πληροφόρησης στο διηνεκές, οι βιβλιοθήκες το εγγυώνται. Ο πάροχος ή ο εκδότης του ψηφιακού περιεχομένου (που έχει τα πνευματικά δικαιώματα), όπως είναι φυσικό, λειτουργεί με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Οι βιβλιοθήκες, αντιθέτως, λειτουργούν με κοινωνικά πολιτιστικά κριτήρια.
5. Οι βιβλιοθήκες δεν είναι μόνο βιβλία. Η πρόσβαση στην ψηφιακή πληροφορία απαιτεί εξειδίκευση και εξάσκηση. Οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν εκπαιδευτεί να καθοδηγούν και να εκπαιδεύουν τους χρήστες στην εύρεση της πληροφορίας, ψηφιακής ή έντυπης. Τούτο περιέχεται και στα επαγγελματικά τους δικαιώματα.
6. Όπως κάθε υπηρεσία, οι ψηφιακές βιβλιοθήκες για να εξυπηρετήσουν και να ικανοποιήσουν τους χρήστες τους πρέπει να λειτουργούν με έμπειρους

⁴ Will Sherman, Are Librarians Totally Obsolete? 33 Reasons Why Libraries and Librarians are Still Extremely Important. Published on Tuesday January 30th, 2007. Διαθέσιμο https://bm.sabanciuniv.edu/sites/bm.sabanciuniv.edu/files/egitim/okunacak_makaleler/makaleler/33_Reasons_Librarians_are_Still_Extremely_Important.pdf. Πρόσβαση 20.11.2021.

επαγγελματίες. Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και οι τηλεπικοινωνίες δεν επαρκούν, ενώ το τεχνολογικό ισοδύναμο του βιβλιοθηκονόμου δεν έχει ακόμη ανευρεθεί και ούτε πρόκειται, παρά τις επαγγελίες της τεχνητής νοημοσύνης, καθώς το έργο στις βιβλιοθήκες απαιτεί κριτική σκέψη και ανάλυση.

7. Πολλοί χρήστες δεν έχουν τον εξοπλισμό και είναι οι βιβλιοθηκονόμοι που τους βοηθούν στον εντοπισμό της πληροφορίας.
8. Η μείωση των βιβλιοθηκών εμποδίζει την πολιτισμική ανέλιξη. Ο δωρεάν δανεισμός του υλικού των βιβλιοθηκών και ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών τους είναι αποτέλεσμα του εκδημοκρατισμού της γνώσης.
9. Οι βιβλιοθηκονόμοι είναι οι αναντικατάστατοι συμμετέχοντες των μεσολαβητών του διαδικτύου. Η συμπληρωματικότητά των ρόλων τους θα τους διδάξει πολλά.
10. Η μεγάλη χρήση του Διαδικτύου και η συσσώρευση πηγών πληροφόρησης σε αυτό, καθιστά αναγκαία την εκπαίδευση των χρηστών και μάλιστα των ερευνητών και φοιτητών στις πηγές του. Ο καταλληλότερος για το έργο αυτό είναι ο βιβλιοθηκονόμος, γιατί γνωρίζει πώς να καθιστά την πληροφορία προσβάσιμη.
11. Οι συλλογές των βιβλιοθηκών εφαρμόζουν ένα καλά οργανωμένο σύστημα επισκοπήσεων, αξιολογήσεων του περιεχομένου και αναφορών. Τα βιβλία και τα περιοδικά που διαθέτουν οι βιβλιοθήκες εκδίδονται μετά από αυστηρό έλεγχο της ακρίβειας του περιεχομένου.
12. Αδύνατον να απομονώσεις συνοπτική και περιεκτική πληροφορία στο Διαδίκτυο.
13. Οι βιβλιοθήκες μπορούν και διαφυλάττουν την εμπειρία του βιβλίου. Η πνευματική ιστορία βρίσκεται στα βιβλία και οι βιβλιοθήκες ομαδοποιούν τη γνώση και τη σκέψη, ενώ ο ιστός τη διασκορπίζει.
14. Οι βιβλιοθήκες είναι σταθερές, ενώ ο ιστός είναι παροδικός.

Δ. Στρατηγικές συμμαχίες των ΔΒ.

Η αύξηση των δυνατοτήτων των βιβλιοθηκών βρίσκεται στο κλειδί συνεργασίας μεταξύ βιβλιοθηκών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο κυριότερος κρίκος αυτής της αλυσίδας είναι η συνεργασία μεταξύ Σχολικών, Δημόσιων και Δημοτικών Βιβλιοθηκών, με απώτερο σκοπό την επέκταση της συνεργασίας και με τις Ακαδημαϊκές, ερευνητικές και άλλες βιβλιοθήκες της περιοχής.

Στην Ελλάδα που οι ελλείψεις σε πηγές, προσωπικό και υπηρεσίες βιβλιοθηκών είναι μεγάλες, **η συνέργεια θα ωφελήσει όλους τους παράγοντες**, συμβάλλοντας και ουσιαστικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τα πλεονεκτήματα είναι πολλά για την κάθε βιβλιοθήκη, άρα για τους πολίτες που εξυπηρετεί:

1. Αποκτά πρόσβαση σε μεγαλύτερες πολυποίκιλες συλλογές, χωρίς να στερείται τη δική της, έστω βασική συλλογή,

2. οργανώνει τη συλλογή με τη χρήση επαγγελματικών εργαλείων και προτύπων, με την υποστήριξη της δημόσιας/ δημοτικής με την οποία θα συνεργάζεται,
3. αξιοποιεί το ανθρώπινο δυναμικό και τις υποδομές των Δημόσιων/ δημοτικών, για την ανάπτυξη δεξιοτήτων στους μαθητές που τονώνουν τη μαθησιακή διαδικασία, ασχολούμενοι με δραστηριότητες νέων τεχνολογιών,
4. βελτιώνει την επίδοση των μαθητών κατά τις καλοκαιρινές διακοπές,
5. ενώνει τα μέλη της οικογένειας στην μαθησιακή διαδικασία,
6. θα επωφεληθεί και με τη συμμετοχή της σε δράσεις ζωτικής σημασίας σήμερα, όπως η αειφόρος ανάπτυξη, η κλιματική αλλαγή, η προστασία του περιβάλλοντος, κ.ά.

Πως συνεργάζονται οι ΣΒ και ΔΒ σε τοπικό επίπεδο;

Δέσμευση των υπουργείων Εσωτερικών και Παιδείας με την υπογραφή ΚΥΑ για την υποστήριξη της συνεργασίας.

Η κοινή δράση μπορεί να αφορά τους παρακάτω τομείς, ενδεικτικά και όχι εξαντλητικά:

1. Κοινές συλλογές (σε επίπεδο οργάνωσης και τεχνολογικών υποδομών), συμπληρωματικότητα,
2. Οργάνωση του υλικού βάσει κοινών διεθνώς καθιερωμένων προτύπων και έτοιμη παροχή των εγγραφών,
3. Συμπληρωματικές τεχνολογικές υποδομές και μεταφορά τεχνογνωσίας,
4. Δίκτυα (ανθρώπινα, τεχνολογικά, συλλογικά),
5. Αξιοποίηση των κινητών μονάδων των ΔΒ για την εξυπηρέτηση σχολείων σε απομακρυσμένες περιοχές, με υλικό σύμφωνο προς το πρόγραμμα των μαθημάτων και τις ανάγκες των μαθητών, αλλά και πρόσβαση στο Διαδίκτυο,
6. Κοινά μαθήματα δεξιοτήτων,
7. Επαφή και επικοινωνία με μέλη της ΔΒ ειδικευμένα σε τομείς ενδιαφέροντος,
8. Προώθηση των εννοιών και χαρακτηριστικών της βιώσιμης ανάπτυξης σύμφωνα με την κάρτα και τους τομείς προτεραιότητας του ΟΗΕ,
9. Εξοικείωση των μαθητών με τη Βιβλιοθήκη και τις πηγές της,
10. Ανάπτυξη μεικτών κοινοτήτων βιβλιοφιλίας όχι απλά φιλιαναγνωσίας (από μέλη ΔΒ και ΣΒ), αλλά και
11. Συγκρότηση από κοινού καθορισμένων συλλογών,
12. Διοργάνωση κοινών εκδηλώσεων,
13. Αύξηση της ενδεχόμενης προσέγγισης ιδιωτών συνεργατών για χρηματοδότηση,
14. Ορισμός των προτύπων λειτουργίας των βιβλιοθηκών και των παρεχόμενων τεχνολογιών, κατά τα διεθνή πρότυπα και δέσμευση τήρησής τους.
15. Οργάνωση των χώρων ως πολυχώρους απασχόλησης ή/και media lab ή /και MakerSpaces.
16. Ανάπτυξη των δεξιοτήτων των βιβλιοθηκονόμων των σχολικών και των Δημοτικών βιβλιοθηκών.

Ε. Πληροφοριακή παιδεία και παιδεία στα μέσα επικοινωνίας (information literacy, media literacy)⁵.

17 Οι δημοτικές βιβλιοθήκες μετατρέπονται σταδιακά σε περιβάλλοντα μάθησης με ολοκληρωμένα μέσα και πλούσια σε πληροφορίες, ενώ η ανάγνωση και ο δανεισμός βιβλίων παραμένουν σημαντικές λειτουργίες. Αναγκαία συνθήκη για την εκπλήρωση είναι η ανάπτυξη των συλλογών των ΔΒ: ηλεκτρονικά βιβλία με ειδικό τρόπο δανεισμού, ακουστικά βιβλία για εντυπο-ανάπηρους (τυφλούς, δυσλεκτικούς, μειωμένης όρασης κλπ), εξοπλισμός και υποδομές για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των πολιτών.

Ιδρύοντας εργαστήρια πολυμέσων, αποτρέπουν την απομόνωση των ηλικιωμένων, βοηθούν τους ανθρώπους να βελτιώσουν τις ικανότητές τους και να καλλιεργήσουν τα δημιουργικά τους ταλέντα. Η ανάπτυξη της δημιουργικότητας συνδυάζεται με την μοναδική παροχή πρόσβασης στην πληροφορία και καθιστά τη βιβλιοθήκη κέντρο κουλτούρας ανταλλαγής πληροφορίας και γνώσης⁶.

Με τέτοιους χώρους και δραστηριότητες, αυτές οι βιβλιοθήκες στοχεύουν να δείξουν τη δέσμευσή τους να είναι ένα περιβάλλον μάθησης που είναι πλούσιο σε μέσα ενημέρωσης και πληροφορίες, και όχι μόνο ένα μέρος όπου οι άνθρωποι μπορούν να έρθουν για να διαβάσουν και να δανειστούν βιβλία (αν και αυτές οι πτυχές παραμένουν σημαντικές, έστω και μόνο να υποστηρίξει επίσης τον «γραμματισμό ανάγνωσης και γραφής»).

Η Παιδεία στα μέσα επικοινωνίας απαιτεί ψηφιακή δεξιότητα, περιλαμβάνει τη δημιουργική και κριτική χρήση των ΤΠΕ και είναι σημαντική στην καθημερινότητα του σημερινού πολίτη, διότι ενισχύει τη θέση του τόσο στην αγορά εργασίας όπου σχεδόν όλες οι θέσεις εργασίας απαιτούν κάποιο επίπεδο ψηφιακής ικανότητας, όσο και στην κοινωνία γενικότερα, διασφαλίζοντας ότι οι άνθρωποι μπορούν να εκτιμούν τη διαφορετικότητα και να σέβονται τις απόψεις και τις αξίες των άλλων. Ως εκ τούτου, υπάρχει σαφής σχέση μεταξύ της ενίσχυσης της ψηφιακής ικανότητας και των προσπαθειών για τη δημιουργία κοινωνιών με μεγαλύτερη περιεκτικότητα και συνοχή.⁷

Οι ικανότητες αυτές μας επιτρέπουν να ασκούμε κριτική σκέψη, συμμετέχοντας παράλληλα στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές της κοινωνίας και διαδραματίζοντας ενεργό ρόλο στη δημοκρατική διαδικασία. Η Παιδεία στα μέσα καλύπτει διάφορα μέσα: τηλεοπτικές εκπομπές, βίντεο, ραδιόφωνο, έντυπο τύπο και διάφορα κανάλια: παραδοσιακά, διαδίκτυο, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, απευθυνόμενα στις ανάγκες όλων των ηλικιών.

⁵ Στα πρόσφατα δημοσιευμένα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την «Ανάπτυξη του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας και της κριτικής σκέψης μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης», ο γραμματισμός στα μέσα επικοινωνίας ορίζεται ως «όλες οι τεχνικές, γνωστικές, κοινωνικές, πολιτικές και δημιουργικές ικανότητες που μας επιτρέπουν να έχουμε πρόσβαση και να έχουμε κριτική κατανόηση και αλληλεπίδραση τόσο με τις παραδοσιακές όσο και με τις νέες μορφές μέσων». Council of the European Union (2016). Developing media literacy and critical thinking through education and training - Council conclusions (30 May). Retrieved on 20 November 2021 from <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9641-2016-INIT/en/pdf>

⁶ Huysmans, Frank, Promoting media and information literacy in libraries: In-depth analysis : research for CULT Committee. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2018-05-23. ISBN978-92-846-2419-5 DOI 10.2861/792404, p. 5

⁷ Council of the European Union 2016, p.5.

Στο Πλαίσιο Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020⁸ (Education and Training 2020 Framework) της ΕΕ αναγνωρίζονται οι Δημοτικές και οι Σχολικές Βιβλιοθήκες ως τα κέντρα υποστήριξης της επίσημης και άτυπης μάθησης σε όλες τις πτυχές: ανάγνωση και γραφή (μαθητές σχολείων, αλλά και αλλοδαποί), πληροφοριακή παιδεία και παιδεία στα μέσα, για την κοινωνική συνοχή και τη δημιουργία της κοινωνίας των πολιτών.

Η σπουδαιότητα αυτών των προγραμμάτων των δημόσιων βιβλιοθηκών για την ενίσχυση της παιδείας στα μέσα και την πληροφόρηση φαίνεται από τη στόχευσή τους:

- Καθοδήγηση των μαθητών να ενισχύσουν την ασφάλεια στη διαδικτυακή τους συμπεριφορά, στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Εκπαίδευση του πολίτη και των εφήβων για τα εμπορικά και πολιτικά ενδιαφέροντα πίσω από τα διαμεσολαβημένα μηνύματα εντός και εκτός του Διαδικτύου.
- Απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων των νέων και των γονέων τους.
- Ο ενήλικος πληθυσμός, ιδιαίτερα εκείνοι με χαμηλό επίπεδο μόρφωσης και οι ηλικιωμένοι, βοηθούνται στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων (world wide web, e-mail, μέσα κοινωνικής δικτύωσης).
- Εξάσκηση στη χρήση πολυμέσων, υλικών και λογισμικών, στα εργαστήρια της βιβλιοθήκης π.χ. επεξεργασία εγγραφών βίντεο και ήχου μιας παρουσίασης.
- Makerspaces /FabLabs: δημιουργικοί χώροι «κάν'το μόνος σου» όπου οι αναγνώστες δημιουργούν, εφευρίσκουν, μαθαίνουν με καθοδήγηση, πχ τρισδιάστατες εκτυπώσεις, ηλεκτρονικά είδη, είδη χειροτεχνίας, εργαλεία κ.α.

Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και οι εφαρμογές των προγραμμάτων για την υποστήριξη της ατζέντας 2030 του ΟΗΕ. Χρειάζεται πολιτική υποστήριξη και οικονομική ενίσχυση για να μετατραπούν σε κέντρα κοινοτικής μάθησης με εξειδικευμένο προσωπικό⁹.

Στ. Οργανωτικά.

1. Η σύνταξη ενιαίου Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των ΔΒ.
2. Η καταγραφή της πραγματικής κατάστασης των ΔΒ με τη σύνταξη ερωτηματολογίου και μελέτη των δυνατών και αδύνατων σημείων τους, των ευκαιριών και των απειλών που υφίστανται (SWOT), ώστε να προταθούν λύσεις αποτελεσματικές και αποδοτικές.
3. Τεχνολογική αναβάθμιση των ΔΒ και η μεταφορά τεχνογνωσίας, ώστε να λειτουργούν με επάρκεια και ανεξαρτησία.
4. Η πραγματοποίηση του 4ου Συνεδρίου Δημοτικών Βιβλιοθηκών.

⁸ https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-framework_en

⁹ Η UNESCO έχει θεσπίσει και πλαίσιο αξιολόγησης μελετών και προγραμμάτων. Βλέπε στο UNESCO (2013). Global Media and Information Literacy Assessment Framework: Country Readiness and Competencies. Paris: UNESCO [retrieved on 3 June 2016 from <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/publications-and-communication-materials/publications/full-list/global-media-and-information-literacy-assessment-framework>]

Ζ. Πόροι

- Εθνικές πηγές: Προϋπολογισμός του Υπουργείου & των δήμων,
- Ιδιωτικές πηγές: χορηγίες, δωρεές,
- Ευρωπαϊκές πηγές: Προγράμματα και ΕΣΠΑ.

9 Η επιδίωξη αφορά την ενδυνάμωση της ΔΒ με τεχνογνωσία που να την καθιστά ικανή και αυτοδύναμη στο μέλλον να αναζητά χρηματοδοτήσεις και να υλοποιεί έργα προς όφελος των δημοτών της.

Όλη πρόταση διαπνέεται από την ιδέα των συνεργειών μεταξύ ΔΒ και άλλων ειδών βιβλιοθηκών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ειδικά των σχολικών, με τις οποίες μπορούν να ασκήσουν συμπληρωματικό ρόλο.

Η ΕΕΒΕΠ είναι έτοιμη να υποστηρίξει τις ΔΒ για την ανάπτυξη των παραπάνω προγραμμάτων και σε συνεργασία με το ΥΠΕΣ και το Συμβούλιο που προτείνουμε να θεσμοθετηθεί, να δρομολογηθεί ένα πρόγραμμα δράσεων με σκοπό τον μετασχηματισμό των ΔΒ, σε συνεργασία με το προσωπικό τους, αλλά και με τις τοπικές και περιφερειακές βιβλιοθήκες άλλων ειδών.

Είμαστε στη διάθεσή σας για περαιτέρω συνεργασία,

Με τιμή

Η Πρόεδρος

Δρ Ανθή Κατσιρικού

Για το ΔΣ της ΕΕΒΕΠ

Η Γεν. Γραμματέας

Ελένη Μολφέση